

Roadmap Next Economy (RNE) - Jaarplan 2017 (concept 20-03-2017)

1. Inleiding en Terugblik

Eind 2016 is, effectief binnen een jaar, de Roadmap Next Economy (RNE) opgeleverd. De RNE is op 17 november 2016 vastgesteld door de opdrachtgever, de Bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), en is op 1 december 2016, in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de Economische Programmaraad Zuidvleugel en van een Gedeputeerde van de provincie Zuid Holland aangeboden aan de Ministers van Economische Zaken en van Binnenlandse zaken. De RNE is op 9 december 2016 ter kennis gebracht van het Algemeen Bestuur van de MRDH. Telkens is waardering voor de Roadmap uitgesproken.

Op 3 februari 2017 is de RNE in ontvangst genomen door EU vice president Sefcovic, tijdens zijn bezoek aan de regio. De EU beschouwt de Roadmap als 'best practice' voor een integrale benadering van de opgave die de next economy formuleert. De wijze waarop de EU het operationaliseren van de Roadmap mede kan faciliteren is onderwerp van bespreking.

De RNE is tot stand gekomen met medewerking van meer dan 140 partners afkomstig uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid. De Third Industrial Revolution Consulting Group (TIR CG), onder leiding van Jeremy Rifkin is in het wordingsproces een belangrijke inspirator gebleken. Daarmee heeft de Roadmap een breed draagvlak en internationale validatie.

Het document bevat kaders en toekomstbeelden tot 2030, in de vorm van een vijftal transitiepaden, én een concreet handelingsperspectief voor de periode tot 2020. Hier, bij deze werkvoorraad, ligt de kern van de opgave voor 2017! De potentie is daar, hetgeen ook mag blijken uit de tientallen "letters of intent" die partners inmiddels hebben getekend. Zij bevestigen de bereidheid om te participeren in de uitvoering van de Roadmap.

De RNE is daarmee geen statisch document, geen blauwdruk, maar levert een dynamische impuls aan de economische ontwikkeling van de regio. Daarbij wordt niet alleen gericht op harde investeringen, er is in de vorm van ondernemerschap, (beroeps)onderwijs en werk, ook ruim aandacht voor de inwoners van de regio, of het nu ondernemers of werknemers zijn.

2. De opgave voor 2017 (wat)

Het handelingsperspectief dat de RNE heeft opgeleverd bestaat uit tientallen initiatieven, die zich in heel verschillende fasen van ontwikkeling bevinden. Welke stappen worden gezet?

Onderscheiden worden:

- a. Initiatieven gericht op projecten
- b. Initiatieven om belemmeringen weg te nemen
- c. Communicatie, draagvlak en betrokkenheid

2a Initiatieven om voortgang in de ontwikkeling te krijgen (projecten):

Het proces verloopt via de volgende stappen:

- Identificatie van initiatief en eigendom: een ingevuld projectformat/letter of commitment geeft een omschrijving van het initiatief, een beeld van de stand van zaken,

beantwoordt de vraag of er vanuit de markt of vanuit kennisinstellingen economische/commerciële behoefte bestaat en identificeert de eigenaar van het initiatief.

Die eigenaar is, onder zijn of haar verantwoordelijkheid, bereid de verdere ontwikkeling tot een volwaardige businesscase ter hand te nemen. En wordt daarbij begeleid door RNE en gefaciliteerd door partners als IQ, MRDH e.a.

- Validatietool: het vastgestelde validatietool beantwoordt de vraag of een initiatief daadwerkelijk een bijdrage levert aan de ontwikkeling van de next economy en past binnen de vastgestelde kaders en transitiepaden (maatschappelijk belang)
- Systemic approach: brengt de juiste volgorde van en de samenhang met andere projecten in beeld (en brengt daarmee de “motor” van de next economy in beeld). Er wordt zowel gericht op regionale systeemdoorbraken als op snel zichtbare kleinere initiatieven

Als de ontwikkeling het punt heeft bereikt waar het initiatief inhoudelijk “voldragen” is en rijp voor financiering/business-development, dan wordt het geagendeerd voor de Investment-board, alwaar – als daartoe behoefte bestaat – naast opname op de Investeringskaart van de regio, ook het verder faciliteren (business development, financiering, etc.) wordt besproken.

Inzet/ambitie:

In 2017 zullen vanuit de transitiepaden/werkgroepen tenminste 20 initiatieven in procedure worden gebracht, waarvan er tenminste 10 ook daadwerkelijk kunnen worden gestart.

2b Initiatieven om belemmeringen weg te nemen:

De contramal van de projecten. Initiatieven worden – vaak onbedoeld – nog al eens belemmerd door zaken als:

- procedures, (incl. aanbestedingen)
- doorlooptijden
- ingewikkelde administraties
- regelgeving
- gebrekkige synchronisatie op boven gemeentelijk niveau.

Deze belemmeringen moeten zo mogelijk snel worden weggenomen. Zowel in de RNE als in de city-deal RNE, is geadviseerd om te komen tot een samenwerkingsverband van juristen van overheden en private partijen, die voor concrete belemmeringen passende oplossingen formuleren. Bijv. een pact, afschaffen van een regel, versimpeling van een procedure etc.

Inzet/ambitie:

In 2017 wordt een dergelijk team operationeel en behandelt tenminste drie belemmeringen.

2c Communicatie:

De next economy raakt ons allemaal, of je nu ondernemer, docent, werknemer of inwoner bent. Het fenomeen manifesteert zich al, maar zal de komende jaren steeds meer aan belang winnen. Lang niet iedereen is zich hiervan bewust en weet bijvoorbeeld wat een blockchain is, laat staan hoe om te gaan met de verworvenheden van de next economy. Het is van belang de awareness (en de urgentie) op toegankelijke wijze zichtbaar te maken zodat ook in de toekomst zoveel mogelijk mensen kunnen meedoen (inclusive). En in het verlengde daarvan meer betrokkenheid, bijvoorbeeld nieuwe initiatieven, uit te lokken.

Inzet/ambitie:

In 2017 vinden de volgende activiteiten plaats:

- berichtgeving en "campagne"
- digitaal platform
- participatie-fonds à la Lille.

3. De opgave voor 2017 (hoe)

Besproken worden:

- a. de context waarin wordt geopereerd
- b. de governance / sturing
- c. de organisatie van de uitvoering
- d. de begroting

3a Context

Adagium: er is één regio, met één visie en met samenhangende en afgestemde pakketten van investeringen. De RNE voedt dit adagium met:

- visie en toekomstbeelden (de transitiepaden) en met
- concrete initiatieven vooral in de sfeer van next economy, circulair, ondernemerschap, onderwijs en arbeidsmarkt.

Naast investeringen en businesscases in infrastructuur, zoals Digital, kortom de eerste drie transitiepaden, zal de RNE zich zeker ook richten op de human factor dat wil zeggen het ondernemerschap, onderwijs en arbeidsmarkt en de interactie daartussen.

3b Governance:

Besluitvorming over het sturingsmodel op hoofdlijnen heeft plaatsgevonden tijdens het AB van de MRDH op 9 december 2016. Korthedshalve wordt verder verwezen naar de agendapost van die vergadering. Hierbij is ook de relatie met andere regionale partners, zoals EPZ, Provincie en IQ gelegd. Dit jaarplan bevat de uitwerking van het besluit waar het de RNE betreft. De RNE heeft een voedende rol. Formeel wordt gerapporteerd aan de directeuren SO van Rotterdam en Den Haag; informeel wordt gerapporteerd aan de EPZ. Rapportages tenminste drie keer per jaar (jaarplan, midterm review en jaarverslag) aan de formele opdrachtgevers; rapportage aan de EPZ in overleg (zie bijgaande afsprakenlijst).

Concrete projecten worden, als ze voldoende ver ontwikkeld zijn, afgestemd/besproken in de investmentboard(en). In principe verandert er niets aan de taken en doelstellingen van partners als IQ en MRDH.

Werkafspraken zijn gemaakt met IQ, EPZ en de provincie Zuid Holland. Deze werkafspraken zijn volledigheidshalve bijgevoegd.

Inzet/ambitie

Het jaar 2017 geldt als een overgangsjaar. Eind 2017 (december 2017/januari 2018) wordt geëvalueerd of de uitvoeringsstructuur adequaat functioneert. Voor de RNE geldt, binnen dit verband, in het bijzonder dat de bekostiging van de organisatie in 2017 nog door de overheid geschiedt (met de inzet op bijdragen in natura vanuit andere partners); vanaf 2018 zouden ook marktpartijen financieel moeten bijdragen aan de RNE organisatie

3c. Organisatie van de uitvoering:

Organisatie

De RNE heeft in 2016 een goed werkbaar structuur opgeleverd, waarin de verschillende (economische) clusters en sectoren zich tripartite goed vertegenwoordigd voelen. Per cluster of sector is er een themagroep waar belangrijke vertegenwoordigers vanuit de markt en kennisinstellingen zitting hebben. Zij voeden de transitiepaden; afstemming tussen de transitiepaden vindt plaats in de Strategygroup. Deze structuur kan – mede op wens van de partners – in stand blijven, zij het dat via de bemensing de focus in 2017 in belangrijke mate verschuift van toekomstbeelden naar implementatie en uitvoering.

Het in realisatie brengen van de RNE is een complexe opgave. Daarom is een kleine hoogwaardige programma-organisatie noodzakelijk. Dit programmabureau kent de volgende taken:

- Leveren van strategische/inhoudelijke incentives en (beleids)impulsen.
- Opstellen inhoudelijke jaarplannen (korte termijn doelstellingen, inzet middelen en (nieuwe) projecten per jaarschijf in relatie tot cross overs en het lange termijn toekomstbeeld zoals vastgelegd in de transitiepaden).
- Verantwoording, monitoring (op basis van vastgestelde indicatoren) en rapportage over de voortgang: inhoudelijk en budgettair.
- Voorstellen tot bijsturen, herijken. Jaarlijkse externe toetsing/relatering door/aan TIR CG en 'peer' regio's.
- Systemic approach (stimuleren nieuwe initiatieven, opwerken projecten, inhoudelijk faciliteren 'harde economie' binnen de transitiepaden Smart Digital Delta, Smart Energy Delta en Circular Economy).
- Systemic approach (overeenkomstige acties en initiatieven in de 'zachte economie': entrepreneurial, onderwijs, arbeidsmarkt, inclusive/next society)
- Valideren van projectideeën met validatietool (selectie), toepassen/objectiveren belang business-proposals, toepassen van systemic approach (volgordelijkheid/prioritering/ randvoorwaarden. etc).
- (laten) doen van (vervolg)onderzoek, werkbezoeken, zoeken van best practices, e.d.
- Weg (laten) nemen van belemmeringen in regelgeving, procedures en andere drempels voor een goed ondernemersklimaat.
- Verbreden door organiseren van context: bijv. via impact op Rijk en EU, samenwerking met andere RNE-regio's: verbreden van de 'coalition of the willing and able'.
- Communicatie, betrokkenheid en draagvlak: digitaal platform, free publicity, organiseren van bijeenkomsten, presentaties, etc.
- Voeren van een secretariaat.

Programmabureau RNE:

Directeur	1 fte	Algehele coordinatie
Programmasecretaris	1 fte	Ondersteuning + beheer
Adviseur 'Systemic approach' 1	1 fte	Transitiepaden 1 t/m 3
Adviseur 'Systemic approach	1 fte	Transitiepaden 4 en 5

'2		
Adviseur Communicatie	0,5 fte	
Secretaresse	1 fte	
Totaal	5,5 fte	

Overigens waren deze taken in 2016, zij het anders gegroepeerd, feitelijk ook al grotendeels geadresseerd. Dit zou onder dezelfde condities (feitelijke beschikbaarstelling vanuit gemeente(n), zonder formele acties als detachering) gecontinueerd kunnen worden.

Begroting en dekking:

Voor het ontwikkelen van de RNE was in 2016 in totaal 1,6 mln. euro beschikbaar. Voor de uitvoering van de RNE in jaarschijf 2017 is een bedrag van 2,165 mln. benodigd. Dit bedrag kan worden teruggebracht richting 1,315 mln. als de kosten voor huisvesting/ICT en inzet van gemeentelijke medewerkers - net als in 2016 - worden gedragen door de deelnemende overheden (posten gemarkeerd met *).

Dekking van dit bedrag in 2017 is voorzien vanuit de overheid (gemeenten Den Haag en Rotterdam, MRDH, en provincie ZH). Het overleg daarover wordt nu gevoerd. Daarnaast wordt overleg gevoerd met het Rijk en met de EU (de laatste met als inzet een additionele 1,5 mln.; waarbij de eerder genoemde bijdrage van de gemeenten, MRDH en de provincie geldt als cofinanciering).

Begroting 2017

bemensing programmabureau*	550.000
Werkbudget programmabureau **	470.000
Trekkers transitiepaden	425.000
Secretarissen transitiepaden*	200.000
Themagroepen	
- Werkbudget incl. trekkers	260.000
- Secretarissen*	100.000
Budget Strategygroup	<u>160.000 +</u>
Totaal	2.165.000 (met dekking in kind richting: 1.315.000)

* dekking in kind vanuit de overheid

** onderzoek, communicatie, internationale peer-review (Rifkin c.s.), specialistische expertise, seminars, werkbezoeken, vertaalkosten, onvoorzien

N.B. 1

Er wordt gestreefd naar de inrichting van een digital open platform voor de interactieve communicatie met inwoners, jonge honden, kleine zelfstandigen, etc. Dat zou eenmalig een extra bijdrage betekenen. Onderzocht wordt welke omvang die bijdrage zou moeten hebben. Daarom nu nog niet opgenomen.

N.B. 2

In het kader van de Brusselse contacten is er inmiddels een aanbod vanuit Brussel uitgelokt om onze regio, via de RNE, op programmatisch niveau te ondersteunen. Dat betekent specifiek voor onze regio, als eerste in Europa, een Regionaal Investeringsplatform, waarbij alle Europese financiële instellingen, zoals EIB, EFRO, EFSI met mandaat aan tafel zitten,

met ruimte voor private financiers, zoals banken, pensioenfondsen, en met een mix van tools (leningen, garantstellingen, subsidies; risicodekking). Uiteraard is afgesproken dat ook andere dan RNE projecten –zij het in samenwerking met de RNE- kunnen worden ingediend. De EU heeft hiertoe menskracht en middelen ter beschikking gesteld; onderzocht wordt wat binnen de regio aan mensen en middelen nodig is om dit platform in de loop van dit jaar operationeel te krijgen. Daarom nu nog niet opgenomen.

BIJLAGE

Uitgangspunten samenwerking IQ en RNE:

1. De RNE is de langetermijnstrategie van de regio gericht op het realiseren van de transitie naar een nieuwe economie. Hierin zijn twee zaken dominant: de ontwikkeling van internettechnologie en de overgang naar schone energie. Daarnaast is een gestructureerde ontwikkeling van de “zachte economie” (onderwijs, werk, ondernemerschap en dergelijke) van cruciaal belang, zowel voor de inwoners van de regio (inclusive) als voor de competitieve positie van de markt. RNE schetst via een vijftal transitiepaden een handelingsperspectief voor de regio. De transitiepaden fungeren hierbij als stippen aan de horizon waar via verschillende projecten aan bijgedragen kan worden. De kracht van de ‘beweging’ RNE moet zitten in het convergeren van de inspanningen van verschillende actoren naar die stippen toe.
2. Wij zien onszelf nadrukkelijk als actor in de transitiebeweging RNE. Reeds in onze Meerjarenstrategie (november 2015) hebben wij aangegeven dat de RNE een belangrijk handelingsperspectief voor InnovationQuarter gaat bieden. Vanuit deze gedachte hebben wij gedurende het afgelopen jaar veel effort gestoken in het leveren van input. Met name vanuit Business Development, waar onze kerntaak is het smeden van samenwerkingsverbanden tussen bedrijven (en waar nodig met kennisinstellingen) gericht op het creëren van nieuwe business. Een groot deel van de projecten die in RNE worden genoemd zijn projecten waar InnovationQuarter reeds aan werkt met marktpartijen. De hierbij behorende samenwerking wordt ook zichtbaar gemaakt door de logo's van IQ en RNE consequent gebruiken voor al die zaken waar gezamenlijk wordt opgetrokken.
3. We zijn bereid een deel van onze business development-capaciteit in te zetten op het verder brengen van RNE-projecten. Mits focus ligt op realisatie van schaalbare projecten met ondernemers die over investeringskracht en - bereidheid beschikken. Onze rol varieert daarbij van het initiëren van projecten tot het verder brengen van projectideeën die in de markt zijn ontstaan. Het kan zijn dat additionele capaciteit gezien ambitieniveau benodigd is maar dat is dan een discussie die we zullen voeren met onze financiers.
4. Daarnaast zullen we ook komend jaar waarschijnlijk bezig zijn met enkele tientallen projecten, waarvan een deel past binnen het gedachtegoed van RNE. Wij zullen in onze communicatie-uitingen hierbij zoveel mogelijk deze link leggen. Mochten er inhoudelijke links nodig zijn dan zullen we die vanzelfsprekend leggen.
5. Gerbert van der Wal zal deelnemen in de Strategygroup en pro forma optreden als transitiepadtrekker Entrepreneurial Region. In de Strategygroup wordt ook, per concreet project, zichtbaar waar en in welke vorm de samenwerking tussen IQ en RNE aan de orde is. In de praktijk zullen diverse mensen van InnovationQuarter de verschillende acties uit dit transitiepad voor hun rekening nemen. Zo zijn we met ECE, Venture Café, Yes!Delft en ook Accenture, Roland Berger en Deloitte bezig met het opzetten van een scale up-programma voor de regio. Zijn veel van onze BD'ers actief met een tiental fieldlabs in de regio en jagen we samen met TNO, MRDH en PZH de fieldlab-infrastructuur aan. Ook hebben we nauwe betrokkenheid bij de Dutch Windwheel. Rondom het prototyping programma zullen we afspraken rondom samenwerking gaan maken met WolfPack (ps: we werken al samen in potentieel blockchain-fieldlab). Dit jaar wordt de samenhang tussen de verschillende onderdelen van de transitiepaden 4 (Entrepreneurial Region) en 5 (Next Society) verder uitgewerkt en zichtbaar gemaakt.

6. Ons voorstel is dat de actie 'Ondernemende overheid' uit TP 4 Entrepreneurial Region wordt belegd bij TP 5 Next Society, dan wel rechtstreeks bij het RNE-programmabureau.
7. Wij zullen onze inzet op bovenstaande punten in principe plegen tlv onze bestaande capaciteit en begroting. Het is echter denkbaar dat we voor versnelling dan wel voor OoP-kosten toch een budgettaire vraag zullen hebben. Daar waar activiteiten van IQ in RNE-verband niet kunnen worden bekostigd uit reguliere middelen van IQ, en ook additionele middelen vanuit de reguliere financiers van IQ geen oplossing bieden, treden IQ en RNE met elkaar in overleg om tot een oplossing te komen.
8. Daarnaast zullen we mee blijven werken aan diverse vliegwielen, m.n. financiering en in mindere mate Europa en public affairs (via EPZ-secretariaat).

Uitgangspunten samenwerking EPZ en RNE

1. De RNE rapporteert informeel aan EPZ. Rol van de EPZ daarbij is om strategische sturing te geven. Dit wordt vormgegeven door een midterm review in de EPZ vergadering in het najaar, zodat uitkomsten hiervan worden meegenomen in het jaarplan voor het komende jaar. In 2017 wordt de RNE ook in het voorjaar geagendeerd om de start van de uitvoering te bespreken. Hierbij wordt ook de verbinding gelegd met het initiatief van de bedrijvendelegatie in de EPZ om als EPZ te focussen op 4-5 strategische projecten en initiatieven.
2. De informele rapportage vindt plaats in de vorm van een pitch/presentatie door de directeur RNE, waarbij wordt ingegaan op strategische kwesties, beweging, (in de ontwikkeling van de regio) en incidentele problemen. Hierbij worden aan EPZ dilemma's en bespreekpunten voorgelegd. De directeur RNE heeft een standing invitation als toehoorder om vergaderingen met onderwerpen gerelateerd aan de RNE bij te wonen.
3. De mid-term review van de RNE wordt georganiseerd door EPZ secretariaat en RNE/Strategygroup gezamenlijk, waarmee met name ook de betrokkenheid van de markt/het bedrijfsleven, van die partners die daadwerkelijk in de regio investeren, een grote accent kan krijgen. De voorzitter van de Strategygroup wordt uitgenodigd voor deze EPZ-vergadering.
4. Als eerste mogelijke onderwerpen van strategische aard die vanuit de RNE in de EPZ geagendeerd kunnen worden, zijn gedefinieerd:
 - a. De samenhang tussen onderwijs, werk en ondernemerschap (transitiepaden 4 en 5 van de RNE)
 - b. Legal en aanbestedingsprocedures
 - c. Financial engineering
 - d. Het initiatief van de bedrijven-delegatie in de EPZ om als EPZ te focussen op 4-5 strategische projecten/initiatieven
5. Wederzijds worden projecten waar relevant onder elkaars aandacht gebracht en netwerken beschikbaar gesteld. Om die gezamenlijkheid van de inspanningen zichtbaar tot uitdrukking te brengen worden de logo's van EPZ en RNE in die situaties consistent gezamenlijk gebruikt
6. RNE kan DB EPZ suggesties doen voor CEO's/ondernemers als mogelijk lid van EPZ, om met name dit bedrijvendeel van de EPZ te kunnen versterken
7. EPZ neemt ook deel aan de bestuurlijke investmentboard en-via het secretariaat-ambtelijke investmentboard. Hier staat versnelling van projecten uit RNE en Regionaal

Investeringsprogramma centraal. Als actie van de EPZ gewenst is op deze projecten (bijv. bestuurlijke lobby) zal dat geagendeerd worden bij de EPZ

Uitgangspunten samenwerking provincie ZH en RNE

Werkplan RNE.

- Aanpassing op enkele onderdelen waarmee met name het provinciale belang zichtbaar wordt gemaakt. Het gaat om:
 - o Transitiepad 1 (Digital): overzicht en coördinatie op dit veld kan beter/is niet afdoende belegd, de RNE kan hier een goede rol spelen (en zal dat afstemmen met, c.q. doen in samenwerking met de partners).
 - o Overigens geldt vlg mij het zelfde voor transitiepad 3 circulair, zeker als je dat wilt combineren met energie en digital. Niet besproken, maar in het kader van de volledigheid zal ik dit ook wat explicieter maken als je je daar in kan vinden.
 - o Transitiepaden 5 (en 4): onderwijs, arbeidsmarkt/werkgelegenheid in relatie tot ondernemerschap. Ook hier kan de RNE een coördinerende en initiërende rol vervullen en zal dit in het werkplan worden opgenomen.. V.w.b. het ondernemerschap en business development gebeurt dat in nauw overleg met IQ (is al trekker van transitiepad Entrepreneurial) voor al die punten waarr dit spoort met de opdracht die IQ heeft

Samenwerking Energie

- Geconstateerd is dat hier veel en deels parallelle trajecten lopen, en dat helder beleggen en afstemming van belang is. Deze duidelijkheid wordt dan ook gegeven aan de externe partners. Hiervoor wordt door de provincie (Wiebe) en de RNE (Hans) gezamenlijk een ronde tafel belegd om een en ander te fine tunen.
- Positionering en rollen van RNE en Provincie, in de zin van coördinatie, eigendom van projecten (markt) etc komen daarbij ook aan de orde. In een eerste worp zijn we op het idee gekomen dat de RNE zich niet heel erg gaat bemoeien met de Warmterotonde etc, maar dat dit anders ligt voor het Smart Multi Commodity Grid waar de RNE wel een (grote) rol heeft

Samenwerking EU

- Afgesproken is dat ook voor wat het Brusselse traject (financiering) samen wordt gewerkt (coördinatie bij in de toekomst bij Koen gesteund door o.m. onze Brusselse medewerkers) en dat de RNE er voor zorgt dat naast RNE projecten ook andere regionale business cases van dit traject kunnen profiteren.